

УДК 378.046-021.68:796:335
DOI 10.31494/2412-9208-2020-1-3-204-214

**FORMATION OF INFORMATION AND COMMUNICATION COMPONENT
OF ENTREPRENEURIAL CULTURE OF BACHELORS OF PHYSICAL
CULTURE AND SPORTS**

**ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОГО
КОМПОНЕНТА ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ КУЛЬТУРИ БАКАЛАВРІВ
ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ**

Alexander VERITOV,
Candidate of Sciences in Physical
Education and Sports
Senior lecturer

Олександр ВЕРІТОВ,
кандидат наук з фізичного
виховання і спорту, старший
викладач

ffeftb@gmail.com

<http://orcid.org/0000-0002-3793-3010>

Zaporizhgia National University

Запорізький національний
університет

✉ 66, Zhukovsky st., Zaporozhye,
69600

✉ вул. Жуковського, 66,
м. Запоріжжя, 69600

Original manuscript received: October 03, 2020

Revised manuscript accepted: November 25, 2020

ABSTRACT

The aim of the article is to develop the content of the training module "Digital Entrepreneurship" and identify appropriate forms and methods of the educational process as pedagogical conditions for the formation of information and communication component of entrepreneurial culture of bachelors of physical culture and sports. To achieve this goal, abstract-logical and system-structural research methods were used. According to the author's concept, the process of formation the entrepreneurial culture of undergraduates involves the implementation of preparatory, theoretical and practical stages. It has been determined that the study of educational material of the discipline "Information Technology in Physical Culture and Sports", in particular its content module "Digital Entrepreneurship", can be a preparatory stage in the process of forming entrepreneurial culture of future bachelors of physical culture and sports. The structure of this module contains three topics, the content of which involves lectures (6 hours), practical classes (6 hours) and independent work of students (18 hours). The main educational tasks of classroom and extracurricular work are: acquaintance of future bachelors with possibilities of information systems of management of projects, services for creation of sites, drawing up of mental maps and applied communication programs for mobile devices. Forms and methods of teaching are defined as traditional lecture, lecture press-conference, visualization lecture, project method using computer program "Open Project", presentation and defense of the results of independent work. It is determined that the independent work of university students should be directed to the development of the terminological base, which is necessary for reflection and organization of the educational process. These forms and methods of teaching allow students to form self-awareness as subjects of creativity and significantly enhance their cognitive activity.

Key words: entrepreneurial culture; information and communication skills;

Information Technology; forms and methods of teaching; project management; creating a site.

Вступ. Інституційні та соціальні зміни, технічні та технологічні інновації, які відбувалися в країнах світу протягом другої половини ХХ ст. – початку ХХІ ст., обумовили динамічний розвиток спортивного бізнесу, що включає підприємства, інститути та економічні відносини, пов'язані зі здійсненням підприємницької діяльності у сфері надання фізкультурно-спортивних послуг. Лідерські позиції спортивного бізнесу в сучасному світі забезпечені повсюдністю поширення спорту, а також значним попитом на спортивні товари й послуги, що постійно зростає.

З огляду на стрімкий розвиток інформаційних технологій та їх проникнення майже у всі сфери життя інформаційно-комунікаційні навички майбутніх бакалаврів з фізичної культури і спорту мають такий самий вплив на формування високої підприємницької культури, як знання економічних законів та управлінських технологій. Одним з напрямів підприємницької діяльності, що демонструє суттєві темпи розвитку й зростання за останні п'ять років, є віртуальний фітнес, оскільки все більше операторів розуміють потенціал цілодобових програм. При цьому не тільки фітнес-клуби використовують інформаційні технології з метою налагодження постійного зв'язку зі своїми клієнтами (бронювання занять, обрання фітнес-програм тощо) та проведення тренувань вдома завдяки фітнес-потоківим сервісам. У соціальних мережах постійно зростає обсяг фізкультурно-спортивного контенту, що створюють фітнес-блогери.

Через соціальні мережі бізнес будь-якого масштабу може вирішувати завдання з брендінгу, відстеження думок і настроїв цільової аудиторії, підвищення інформованості та лояльності споживачів, зростання продажів, стимулювання клієнтів до повторних покупок. Визначення та досягнення запланованих цілей при балансуванні між обсягом робіт, ресурсами, часом, якістю та ризиками можливо завдяки використанню інформаційних систем управління, які дозволяють підприємцю унаочнювати зміст управлінського процесу, планувати трудовитрати працівників, більш ефективно управляти ресурсами, коригувати виконання того чи іншого проекту, організувати спільну роботу виконавців.

Інформаційно-технічний складник підприємницької культури передбачає наявність у суб'єкта господарської діяльності вміння критично осмислювати отриману інформацію, визначати ступінь достовірності даних, виокремлювати головні аспекти певного виду інформації, аналізувати та перетворювати інформацію в процесі створення власного інтелектуального продукту. Отже, формування високого рівня підприємницької культури майбутніх бакалаврів фізичної культури і спорту не можливе без забезпечення певного рівня медійної та інформаційної грамотності, володіння інформаційними технологіями, обізнаності щодо основних засобів маркетингових комунікацій у

спортивно-оздоровчій діяльності.

Проблематика з формування інформаційно-комунікаційної компетентності здобувачів вищої освіти у галузі фізичної культури і спорту з огляду на її актуальність є достатньо популярним і розробленим напрямом наукових пошуків вітчизняних авторів стосується таких питань: розкриття змісту інформаційно-комунікаційної компетентності та особливості її формування в майбутніх фахівців з фізичної реабілітації (Бісмак, 2017); виявлення, теоретичне обґрунтування та експериментальна перевірка педагогічних умов формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту (Володько, 2016); теоретичне обґрунтування необхідності формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх учителів фізичної культури як передумови підвищення якості вищої освіти (Даниско, Свєртнева, 2017); розгляд змісту, форм і методів формування професійних функціональних компетентностей майбутніх учителів фізичної культури у процесі фахової підготовки (Самсутіна, 2014). Однак вважаємо недостатньо опрацьованим питанням формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх бакалаврів фізичної культури і спорту як компонента підприємницької культури.

Метою статті є розроблення змістовного наповнення навчального модуля "Цифрове забезпечення підприємництва" та визначення доцільних форм і методів освітнього процесу як педагогічних умов формування інформаційно-комунікаційного компонента підприємницької культури бакалаврів фізичної культури і спорту.

Методи та методики дослідження. Для досягнення поставленої мети було використано такі методи дослідження: абстрактно-логічний (для виявлення логічних взаємозв'язків між елементами досліджуваної системи та її функціонування, а також для теоретичного узагальнення та формування висновків) та системно-структурний (для вивчення об'єкта дослідження як цілісної структури та вивчення його окремих складників).

Результати та дискусії. Основними складовими інформаційно-комунікаційного компонента підприємницької культури є: медійна та інформаційна грамотність, володіння інформаційними технологіями, обізнаність щодо основних засобів маркетингових комунікацій у спортивно-оздоровчій діяльності. Інформаційна грамотність передбачає вміння швидко та ефективно знаходити інформацію, критично, творчо та компетентно її оцінювати й використовувати для виконання певних завдань діяльності. При цьому вагомим аспектом є розуміння етичних і правових питань, пов'язаних з доступом та використанням інформації. Медійна грамотність виявляється в розумінні принципів побудови медіаповідомлень, доцільного застосування інструментів та характеристик медіаповідомлень з огляду на умови й цілі їх створення.

Високий рівень медійної грамотності передбачає визначення способів інтерпретації інформації контактними аудиторіями, урахування

або відсутність авторитетних оцінок та точок зору, усвідомлення впливу медіаповідомлень на думки та поведінку людей залежно від їх ціннісних норм та точок зору. Вважаємо, що найбільш значущою є здатність майбутніх бакалаврів з фізичної культури та спорту оцінювати достовірність інформації, яку вони можуть використовувати в професійній діяльності.

Інформаційні технології (ІТ) – це сукупність методів і засобів, що використовуються для збору, зберігання, обробки та поширення інформації. Серед них можна виокремити: прикладні додатки загального призначення (текстові, табличні процесори, електронна пошта, Інтернет) та функціональні інформаційні технології (розрахунки, зберігання даних, документообіг, комунікації, організація колективної роботи, допомога в прийнятті рішень). Залежно від способу передачі даних розрізняють мережеві (електронна пошта, розподілена обробка даних, інформаційні сховища, електронний документообіг, мережеві технології Intranet/Internet, відеоконференції та системи підтримки прийняття рішень) і немережеві інформаційні технології (текстові редактори, електронні таблиці, бази даних і графічні процесори) (Трофимов, 2014: 78). Найбільш впливовим на формування підприємницької культури майбутніх бакалаврів з фізичної культури та спорту, на нашу думку, є рівень складності інформаційних технологій, які вони спроможні застосовувати при наданні фізкультурно-оздоровчих послуг.

Засобами маркетингових комунікацій у спортивно-оздоровчій діяльності є пропаганда, агітація, реклама, зв'язки з громадськістю (public relation), публіситі (publicity), спонсорство, лобювання, особистий продаж, стимулювання збуту. Джерелами додаткової маркетингової інформації можуть бути: Інтернет-сайти спортивно-оздоровчих організацій, електронна і поштова реклама, клубні картки (абонементи, разові талони, купони), усна інформація, яку передають клієнти один одному, інтер'єр і план-схеми спортивно-оздоровчих підприємств, поведінка і зовнішній вигляд інструкторів.

Обрання певного виду маркетингових комунікацій залежить від змістового наповнення конкретного інформаційного повідомлення, наявності фінансових коштів у спортивно-оздоровчої організації, масштабу події, про яку йдеться в повідомленні, та багатьох інших чинників. Але показником підприємницької культури високого рівня, на нашу думку, повинна бути спроможність підприємця визначати найбільш ефективні засоби маркетингових комунікацій на певний момент часу з урахуванням актуальних соціальних і економічних тенденцій та національного менталітету.

Педагогічні заходи з формування підприємницької культури майбутніх бакалаврів фізичної культури та спорту технологічно конструюються шляхом зіставлення форм та методів навчання в логіці, визначеній у структурно-логічній схемі освітнього процесу. Так, відповідно до авторської концепції, формування підприємницької

культури здобувачів вищої освіти передбачає реалізацію підготовчого, теоретичного та практичного етапів. Формування підприємницької культури на підготовчому етапі асоційовано з нормативною дисципліною "Інформаційні технології у фізичній культурі і спорті". Завданням цього етапу є знайомство майбутніх бакалаврів з можливостями інформаційних систем управління проектами, сервісів для створення сайтів, складання ментальних мап, а також прикладних комунікаційних програм для мобільних пристроїв.

Також на підготовчому етапі відбувається початкове навчання застосуванню означених засобів у контексті підприємницької діяльності. Цьому аспекту підготовки присвячено окремий модуль "Цифрове забезпечення підприємництва", структуру якого у формі витягу з робочої навчальної програми дисципліни "Інформаційні технології у фізичній культурі і спорті" надано у табл. 1.

Таблиця 1

Структура змістового модуля "Цифрове забезпечення підприємництва" (витяг з робочої навчальної програми дисципліни "Інформаційні технології у фізичній культурі і спорті", денна форма)

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин			
	усього	зокрема		
		лекції	практ. заняття	сам. роб.
Змістовий модуль 1. Цифрове забезпечення підприємництва				
Тема 1. Програмні засоби управління проектами	10	2	2	6
Тема 2. Створення та пошукова оптимізація сайтів	12	2	2	8
Тема 3. Організація бізнес спілкування у цифровому середовищі	8	2	2	4
Разом за змістовим модулем 1	30	6	6	18

Перша тема "Програмні засоби управління проектами" передбачає проведення лекції (2 год.), практичного заняття (2 год.), а також самостійну роботу студентів (6 год.). Змістове наповнення лекційного матеріалу містить питання: сутність та історія проектного підходу до планування бізнесу, характеристика стандартів реалізації проектів (PRINCE2, P2M, RUP та ін.); приклади впровадження проектного підходу в діяльність організацій; класифікація інформаційних систем управління проектами та їх основні функціональні блоки, стандартні параметри проектів, стандартні способи представлення проектної інформації; складання ментальних мап.

Ефективною формою проведення лекційного заняття може бути

лекція-прес-конференція, особливістю якої є використання матеріалів відеокурсу "DocuFocus". Наочність забезпечується за рахунок схем, які викладач демонструє в режимі слайдів за допомогою відеопроектора і ноутбука. При цьому використовується програмне забезпечення "OpenOffice Impress" (Попова, Кравченко, 2013). Під час демонстрації слайдів відбувається розгорнуте коментування візуальних матеріалів.

Метою практичного заняття є навчання студентів користуванню інформаційними системами з управління проектами, а також сервісом "Mindomo" для створення ментальних мап та бізнес-планування за методологією IDEF 0. Ці технології дозволяють створювати ментальні та концептуальні карти як візуальне віддзеркалення ідей, планів та інтересів. Також вони надають можливість будувати діаграми Ганта, які є ефективним засобом управління проектами. Особливо виділяємо сервіс "Mindomo" (ТОП 10 програм для побудови mind-map), який надає можливість працювати як автономно, так і в режимі співпраці через Інтернет з іншими користувачами.

На занятті застосовується метод проєктів з використанням комп'ютерної програми "OpenProject" (Кравець, Слісаренко, 2017). Індивідуальні завдання повинні містити містичні дані для створення різноманітних проєктів. При цьому на практичному занятті студенти мають розпочати виконання завдань з консультаціями та допомогою викладача, а завершення виконання завдання може відбуватися в режимі самостійної роботи.

Тема "Створення та пошукова оптимізація сайтів" передбачає проведення лекції (2 год.), практичного заняття (2 год.), а також самостійну роботу (8 год.). План традиційної лекції передбачає висвітлення таких питань: призначення та класифікація сервісів для створення сайтів; огляд функціональних можливостей сервісів; алгоритм роботи зі створення сайту; особливості оформлення сайтів; пошукова оптимізація сайтів. Особливістю лекції є виявлення викладачем за допомогою коротких запитань рівня обізнаності студентів щодо створення власних електронних ресурсів та корегування викладення матеріалу відповідно до отриманій інформації.

Завданням практичного заняття в межах цієї теми є навчання студентів користуванню сервісами для створення та розвитку сайтів. Для цього використовувався метод проєктів – студентам потрібно створити власний сайт, спираючись на заздалегідь продемонстровані приклади кращих сайтів галузі "Фізична культура і спорт".

Аргументом на користь доцільності й необхідності навчання студентів використанню таких сервісів виступає те, що робота з ними сприяє впорядкуванню інноваційних ідей, а також розвитку логіки при вирішенні конструкторських завдань. Це сприяє формуванню чіткого підприємницького мислення, а також дозволяє презентувати креативні бізнес-ідеї в зрозумілому для потенційних споживачів вигляді. Також очевидним є те, що в умовах діджиталізації здатність майбутнього

бакалавра фізичної культури і спорту до презентації своєї підприємницької справи в Інтернеті є ключовим чинником комерційного успіху його стартапу.

У ході заняття викладач висвітлює призначення, особливості, конкурентні переваги багатоплатформного сервісу "Wix", демонструє його можливості в плануванні використання ресурсів та презентації результатів проєктування діяльності організації. Проведення такого заняття потребує наявності мультимедійної аудиторії та відповідного обладнання (ноутбук, проектор, сервіс "Wix").

Тема "Організація бізнес спілкування в цифровому середовищі" передбачає проведення лекції (2 год.), практичного заняття (2 год.) та самостійну роботу (4 год.). Найбільш оптимальною є формат лекції-візуалізації, що передбачає розгорнуте коментування підготовлених візуальних матеріалів з метою забезпечення систематизації наявних знань студентів та засвоєння ними нової інформації, що стосується таких питань: призначення, класифікація, особливості прикладних програм для мобільних пристроїв; он-лайн та оф-лайн спілкування; характеристика найбільш розповсюджених сервісів конференц-зв'язку (Zoom, Webex, Google Meet) (Нові виклики – сучасні рішення: як обрати найкраще програмне забезпечення для відеоконференцій); мережеві професійні спільноти; особливості використання сервісів для сумісної роботи над проєктами. Наочність забезпечується за допомогою ноутбука, проектора та програмного продукту "OpenOffice Impress" шляхом демонстрації образотворчих (слайди, рисунки, фото) та символічних (схеми, таблиці) матеріалів.

Практичне заняття має за мету формування в студентів практичних навичок спілкування з використанням сервісів Zoom та Webex. При цьому актуальною буде інформація, що стосується інформаційної безпеки. Загрози інформаційній безпеці за своєю актуальністю посідають друге місце серед основних загроз бізнесу таких, як економічна нестабільність, викрадення інтелектуальної власності, нанесення шкоди репутації тощо. У результаті здійснення підприємницької діяльності в будь-якій галузі створюються значні масиви інформації, що стосуються технологій ведення бізнесу, клієнтської бази, ресурсного забезпечення діяльності, винаходів та інновацій. Високий рівень підприємницької культури майбутніх бакалаврів з фізичної культури та спорту повинен передбачати розуміння ними цінності певного виду інформації для досягнення успіху на ринку з метою розробки та впровадження відповідних заходів щодо її захисту.

Переконані, що розуміння особливостей використання зазначених інструментів дозволить майбутнім бакалаврам фізичної культури і спорту навчитися управляти інформаційними потоками, створить передумови для організації власного інформаційного середовища, а також дасть змогу відпрацювати алгоритми використання мобільних пристроїв у підприємницькій діяльності.

Зважаючи на принципи та особливості навчання, одним з основних способів ознайомлення майбутніх бакалаврів фізичної культури і спорту із теоретичним матеріалом змістовного модуля "Цифрове забезпечення підприємництва" є самостійна робота, зміст якої наведено в табл. 2. Вважаємо доцільним спрямування цієї роботи на розвиток термінологічної бази, яка необхідна для рефлексії та організації освітнього процесу.

Таблиця 2

Зміст самостійної роботи студентів за модулем "Цифрове забезпечення підприємництва" (витяг з силабусу)

Зміст самостійної роботи	Результат	Контрольні заходи	од.	онс. (год.)
Тема 1. Програмні засоби управління проектами				
Робота із матеріалами Internet, а також опрацювання лекційного матеріалу	Каталог засобів управління проектами в модулі діяльності "Глосарій"	Оцінювання участі студента в створенні глосарію за темою через модуль "Завдання" Moodle		
Тема 2. Створення та пошукова оптимізація сайтів				
Створення власного сайту на платформі Wix	Особистий сайт на платформі Wix	Презентація сайту викладачу із обґрунтуванням його змісту та дизайну, через модуль "Завдання" Moodle		
Тема 3. Організація бізнес спілкування в цифровому середовищі				
Організація групового спілкування в обраному сервісі	Скриншот програми із зазначенням сервісу, дати та кількості учасників спілкування	Презентація систематизованого словника за допомогою модуля "Завдання" Moodle		
Разом			8	

Визначаючи напрями самостійної роботи студентів, ми виходили з того, що набуття будь-якої професійної якості залежить від вольових зусиль здобувача освіти, його самовиховання та самодетермінації. Продовжуючи цю думку, логічно припустити, що така самовиховна спрямованість залежить від прояву особистісної пізнавальної активності студента, яка перевищує потреби конкретного моменту й спрямована на майбутнє.

Висновки. Соціальне життя сьогодні значною мірою будується навколо цифрового зв'язку та інформаційної інфраструктури. У таких умовах стає неминучою та незворотною глибока трансформація

підприємництва і бізнесу, за рахунок широкого використання цифрових технологій для презентації стартапів, оптимізації бізнес-процесів, поліпшення взаємодії зі споживачами товарів і послуг, створення умов для більш комфортної й оперативної взаємодії між співробітниками організації. У зв'язку з цим для забезпечення відповідності освітнього процесу майбутніх бакалаврів фізичної культури і спорту соціальним перетворенням його теж має бути трансформовано шляхом поступового переходу взаємодії між викладачами та здобувачами освіти в цифровий простір.

Визначено, що засвоєння навчального матеріалу дисципліни "Інформаційні технології у фізичній культурі і спорті", зокрема її змістового модуля "Цифрове забезпечення підприємництва", може бути підготовчим етапом процесу формування підприємницької культури майбутніх бакалаврів фізичної культури та спорту. Структура зазначеного модуля містить три теми, засвоєння змісту яких передбачає проведення лекцій (6 год.), практичних занять (6 год.) та самостійну роботу студентів (18 год.). Головними навчальними завданнями аудиторної та позааудиторної роботи є: ознайомлення майбутніх бакалаврів з можливостями інформаційних систем управління проектами, сервісів для створення сайтів, складання ментальних карт та прикладних комунікаційних програм для мобільних пристроїв. Формами і методами навчання можуть бути: традиційна лекція, лекція-прес-конференція, лекція-візуалізація, метод проєктів з використанням комп'ютерної програми "OpenProject", презентація і захист результатів самостійної роботи. Зазначені форми й методи навчання дозволяють сформуванню в студентів усвідомлення себе як суб'єктів творчості та значно активізувати їхню пізнавальну діяльність.

Перспективами подальших досліджень є розроблення структури навчальних дисциплін теоретичного етапу формування підприємницької культури майбутніх бакалаврів фізичної культури та спорту.

Література

Бісмак О. Формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх фахівців з фізичної реабілітації. *Освітологічний дискурс*. 2017. № 3-4 (18-19). С. 338-351.

Володько І. В. Формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Київ: Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, 2016. 253 с.

Даниско О., Свєртнев О. Формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх учителів фізичної культури як передумови підвищення якості освіти. *Витоки педагогічної майстерності*. 2017. Випуск 19. С. 108-115.

Информационные системы и технологии в экономике и управлении: учебник для академического бакалавриата / Под ред. В. В. Трофимова. 4-е изд., перераб. и доп. Москва: Издательство Юрайт, 2014. 542 с.

Самсутіна Н. М. Методичні засади формування професійних функціональних компетентностей майбутніх учителів фізичної культури: монографія. Бердянськ: ФО-П Ткачук О. В., 2014. 192 с.

Попова Я. С., Кравченко В. С. Аналіз можливостей вільного програмного забезпечення на основі Apache OpenOffice. Foss Lviv. 2013. С. 135-138. URL: http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/6618/2/FOSSLviv_2013_Popova_la_S-Analysis_of_the_possibilities_135-138.pdf.

Кравець В. І., Слісаренко Т. В. Використання інформаційних технологій для підвищення ефективності управління підприємством. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Вип. 13. Ч. 1. 2017. С. 136-140. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/13_1_2017ua/31.pdf.

Нові виклики – сучасні рішення: як обрати найкраще програмне забезпечення для відеоконференцій. URL: <https://ulaf.org.ua/covid19/video-conference/>.

ТОП 10 програм для построения mind-map. URL: <https://web-academy.com.ua/stati/281-top-10-programm-dlya-postroeniya-mind-map>.

References

Bismak O. (2017). Formuvannya informacijno-komunikacijnoi kompetentnosti majbutnikh fakhivciv z fizychnoji rehabilitaciji. [Formation of information and communication competence of future specialists in physical rehabilitation]. *Osvitologichnyj dyskurs*. № 3-4 (18-19). S. 338-351. [in Ukrainian].

Volodjko I. V. (2016). Formuvannya informacijno-komunikacijnoi kompetentnosti majbutnikh fakhivciv fizychnogo vykhovannja i sportu [Formation of information and communication competence of future specialists in physical education and sports]: dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.04. Kyjiv: Nacionalnijnyj pedagogichnyj universytet imeni M. P. Draghomanova. 253 s. [in Ukrainian].

Danyso O., Svertnev O. (2017). Formuvannya informacijno-komunikacijnoi kompetentnosti majbutnikh uchyteliv fizychnoji kuljturny jak peredumovy pidvyshhennja jakosti osvity. [Formation of information and communication competence of future physical education teachers as a prerequisite for improving the quality of education]. *Vytoky pedagogichnoji majsternosti*. Vypusk 19. S. 108-115. [in Ukrainian].

Informacionnye sistemy i tehnologii v jekonomike i upravlenii: uchebnik dlja akademicheskogo bakalavriata [Information systems and technologies in economics and management: textbook for academic bachelor's degree] / Pod red. V. V. Trofimova. 4-e izd., pererab. i dop. Moskva: Izdatel'stvo Jurajt, 2014. 542 s. [in Russian].

Samsutina N. M. (2014). Metodichni zasady formuvannja profesijnnykh funkcionalnykh kompetentnostej majbutnikh uchyteliv fizychnoji kuljturny [Methodical bases of formation of professional functional competences of future teachers of physical culture]: monohrafija. Berdjansjk: FO-P Tkachuk O. V. 192 s. [in Ukrainian].

Popova Ja. S., Kravchenko V. S. (2013). Analiz mozhyvostej viljnogoho programnogho zabezpechennja na osnovi Apache OpenOffice. [Analysis of the possibilities of free software based on Apache OpenOffice]. Foss Lviv. S. 135-138. URL: http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/6618/2/FOSSLviv_2013_Popova_la_S-Analysis_of_the_possibilities_135-138.pdf. [in Ukrainian].

Kravec V. I., Slisarenko T. V. (2017). Vykorystannja informacijnykh tehnologij dlja pidvyshhennja efektyvnosti upravlinnja pidprjemstvom. [The use of information technology to improve the efficiency of enterprise management]. *Naukovyj visnyk Uzhgorodskogo nacionalnogho universytetu*. Vyp. 13. Ch. 1. S. 136-140. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/13_1_2017ua/31.pdf. [in Ukrainian].

Novi vyklyky – suchasni rishennja: jak obraty najkrashhe programne zabezpechennja dlja videokonferencij. [New challenges – modern solutions: how to

choose the best video conferencing software]. URL: <https://ulaf.org.ua/covid19/video-conference/>. [in Ukrainian].

TOP 10 programm dlja postroeniya mind-map. [TOP 10 programs for building a mind-map]. URL: <https://web-academy.com.ua/stati/281-top-10-programm-dlya-postroeniya-mind-map>. [in Russian].

АНОТАЦІЯ

Актуальність проблеми обумовлена тим, що формування високого рівня підприємницької культури майбутніх бакалаврів фізичної культури і спорту не можливе без забезпечення певного рівня медійної та інформаційної грамотності, володіння інформаційними технологіями, обізнаності щодо основних засобів маркетингових комунікацій у спортивно-оздоровчій діяльності. З огляду на стрімкий розвиток інформаційних технологій інформаційно-комунікаційні навички здобувачів вищої освіти мають вплив на формування підприємницької культури, як і знання економічних законів та управлінських технологій. Метою статті є розроблення змістового наповнення навчального модуля "Цифрове забезпечення підприємництва" та визначення доцільних форм і методів освітнього процесу як педагогічних умов формування інформаційно-комунікаційного компонента підприємницької культури бакалаврів фізичної культури і спорту. Для досягнення поставленої мети було використано абстрактно-логічний та системно-структурний методи дослідження. Відповідно до авторської концепції процес формування підприємницької культури здобувачів вищої освіти передбачає реалізацію підготовчого, теоретичного та практичного етапів. Визначено, що засвоєння навчального матеріалу дисципліни "Інформаційні технології у фізичній культурі і спорті", зокрема її змістового модуля "Цифрове забезпечення підприємництва", може бути підготовчим етапом процесу формування підприємницької культури майбутніх бакалаврів фізичної культури і спорту. Структура зазначеного модуля містить три теми, засвоєння змісту яких передбачає проведення лекцій (6 год.), практичних занять (6 год.) та самостійну роботу студентів (18 год.). Головними навчальними завданнями аудиторної та позааудиторної роботи є: ознайомлення майбутніх бакалаврів з можливостями інформаційних систем управління проектами, сервісів для створення сайтів, складання ментальних карт та прикладних комунікаційних програм для мобільних пристроїв. Формами і методами навчання визначено: традиційна лекція, лекція-прес-конференція, лекція-візуалізація, метод проєктів з використанням комп'ютерної програми "OpenProject", презентація і захист результатів самостійної роботи. Визначено, що самостійну роботу здобувачів вищої освіти доцільно спрямувати на розвиток термінологічної бази, яка необхідна для рефлексії та організації освітнього процесу. Зазначені форми й методи навчання дозволяють сформуванню в студентів усвідомлення себе як суб'єктів творчості та значно активізувати їхню пізнавальну діяльність.

Ключові слова: підприємницька культура; інформаційно-комунікаційні навички; інформаційні технології; форми і методи навчання; управління проєктами; створення сайту